

ZPOW.6126.28.2023

UCHWAŁA NR 223/2023
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 26 września 2023 r.

w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców
w okręgu wyborczym nr 19 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

Na podstawie art. 218 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497) w związku z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r. sygn. akt I NSW 44/23 Państwowa Komisja Wyborcza, po ponownym rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, złożonego przez osobę zgłaszającą listę, od uchwały Nr 11/23 Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II z dnia 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

postanawia

pozostawić odwołanie bez rozpoznania.

Uzasadnienie

Uchwałą Nr 11/23 Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II z dnia 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., zwaną dalej „uchwałą nr 11/23”, Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II odmówiła rejestracji listy kandydatów na posłów zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 20 przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców.

W dniu 20 września 2023 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II, uchwałą Nr 15/23 Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II z dnia 20 września 2023 r. w sprawie uchylenia uchwały nr 11/23 z dnia 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., zwaną dalej „uchwałą nr 15/23”, uchyliła uchwałę nr 11/23 z powodu wydania jej przedwcześnie.

W dniu 20 września 2023 r. do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło odwołanie od uchwały nr 11/23, wniesione przez osobę zgłaszającą listę kandydatów na posłów.

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą nr 200/2023 z dnia 20 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., zwaną dalej „uchwałą 200/2023”, pozostawiła odwołanie bez rozpoznania z uwagi na wcześniejsze uchylenie przez Okręgową Komisję Wyborczą w Warszawie II uchwały nr 11/23 z powodu wydania jej przedwcześnie.

Osoba upoważniona do zgłoszenia listy kandydatów na posłów w imieniu Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców wniosła skargę na uchwałę 200/2023 Państwowej Komisji Wyborczej.

W dniu 25 września 2023 r. Sąd Najwyższy, postanowieniem sygn. I NSW 44/23 uznał skargę za zasadną i przekazał sprawę Państwowej Komisji Wyborczej do ponownego rozpoznania.

Państwowa Komisja Wyborcza po ponownym rozpoznaniu sprawy stwierdza przede wszystkim, że uchwała nr 11/23 Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II nie funkcjonuje już w obrocie prawnym, gdyż została uchylona przez wydającą ją Okręgową Komisję Wyborczą w Warszawie II z powodu jej przedwczesności.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza jednocześnie, że podtrzymuje stanowisko, iż okręgowe komisje wyborcze uprawnione są do uchylenia swoich wcześniejszych rozstrzygnięć. Pogląd ten podzielił również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 września 2023 r. sygn. akt I NSW 46/23, dotyczącym takiej samej sprawy Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, tj. skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej pozostawiającą bez rozpoznania odwołanie w zakresie

uchylenia swojej analogicznej uchwały przez Okręgową Komisję Wyborczą w Krakowie I. Sąd Najwyższy wskazuje w powołanym postanowieniu, że *„Należy odnieść się do art 2, art. 7, art. 78 Konstytucji RP, ponieważ przesądzono tutaj, że: tryb zaskarżenia decyzji wydanych w pierwszej instancji określa ustawa, którą w analizowanym przypadku zasadniczo jest Kodeks wyborczy, wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, co dotyczy w tym przypadku OKW i PKW. W konsekwencji trzeba dalej uznać, że dopuszczalne jest takie prawne ukształtowanie kompetencji wyżej wskazanych organów, które stwarza pewien margines ich swobody decyzyjnej, ponieważ jest to racjonalnie uzasadnione. Co prawda art. 218 k.wyb. nie przewiduje wprost samokontroli OKW po wydaniu uchwały, jednakże należy uznać ją za dopuszczalną, gdyż prowadzi do skrócenia początkowej fazy postępowania odwoławczego, a nie ogranicza zarazem gwarantowanych konstytucyjnie zasad wyborczych. Tym samym tego typu samokontrolę OKW należy uznać za działanie w granicach prawa, zwłaszcza mając na uwadze, że takie stanowisko znajduje wsparcie w wykładni systemowej, przez zastosowanie analogii do procedur publicznych”*.

W powołanym postanowieniu Sąd Najwyższy odwołuje się także do innego postanowienia Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r. sygn. akt I NSW 36/23 dotyczącego również takiej samej sprawy Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, tj. skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej pozostawiającą bez rozpoznania odwołanie w zakresie uchylenia analogicznej uchwały przez Okręgową Komisję Wyborczą w Katowicach III, w którym wskazano, że *„ (...) skoro Okręgowa Komisja Wyborcza uchwałą z 13 września 2023 r. uchyliła swoją, poprzednią uchwałę z 11 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego, to uchwała taka nie istnieje w obrocie prawnym.”*.

Poza tym w powołanym wyżej postanowieniu z 25 września 2023 r. stwierdzono, że:

- 1) *„Sąd Najwyższy w składzie orzekającym przychylił się do zasadności powyższego stanowiska, które sprowadza się do nienegowania uprawnienia okręgowych komisji wyborczych do uchylania podejmowanych przez nie uchwał, jeśli czyni to zadość obowiązującym przepisom prawa. Wbrew twierdzeniu Skarżącego wszystkie organy wyborcze, w tym okręgowa komisja wyborcza, uprawnione są do uchylenia swojego wcześniejszego rozstrzygnięcia – co wynika z ogólnej natury szeroko pojętych procedur administracyjnych. Dlatego też Okręgowa Komisja Wyborcza w Krakowie I była uprawniona do uchylenia uchwały nr 9/2023 z 18 września 2023 r. o odmowie rejestracji listy kandydatów Komitetu w okręgu wyborczym nr 12 w wyborach*

do Sejmu RP zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. Przychylić należy się do poglądu, że w sytuacji gdy organ ma wiedzę o tym, że wydane przez niego orzeczenie nie jest zgodne ze stanem faktycznym; lub prawnym, powinien mieć możliwość doprowadzenia go do stanu zgodnego z przepisami i wyeliminowania z obrotu prawnego swojego wadliwego rozstrzygnięcia. Możliwość sanowania ewentualnych błędów powstałych w wydawanych przez organ orzeczeniach bez konieczności angażowania organów wyższej instancji przyczynia się do usprawnienia postępowania. Dodatkowo, wobec niezaskarżenia wadliwych aktów prawnych, w obrocie mogłyby funkcjonować nieprawidłowe orzeczenia, zaś taka sytuacja stwarzałaby zagrożenie dla pewności całego systemu prawnego. W konsekwencji także zarzut dotyczący uchylenia uchwały nr 9/2023 już po zaskarzeniu jej do Państwowej Komisji Wyborczej jest niezasadny. Zaskarżona uchwała Państwowej Komisji Wyborczej podjęta została po podjęciu przez OKW uchwały nr 11/2023. Wobec takiej chronologii podejmowania uchwał przez Okręgową Komisję Wyborczą w Krakowie I PKW nie mogła rozpatrzyć merytorycznie odwołania Komitetu. Skarżona przez Komitet uchwała nie funkcjonowała już bowiem w obrocie prawnym. W związku z tym Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła o pozostawieniu odwołania bez rozpoznania – co w ocenie Sądu Najwyższego było w tych warunkach działaniem w pełni; legającym i w zasadzie jedynym dopuszczalnym”;

- 2) Sąd Najwyższy raz jeszcze podkreśla, że Państwowa Komisja Wyborcza nie mogła w zaistniałej sytuacji, zgodnie z żądaniem Skarżącego, wydać postanowienia rozstrzygającego sprawę *in meritis*. Dokonana przez OKW samokontrola – którą uznać należy za dopuszczalną – skutkowałą usunięciem z obrotu prawnego „pierwotnej” uchwały komisji okręgowej, więc PKW słusznie pozostawiła odwołanie dotyczące tej uchwały bez rozpoznania”;
- 3) „Reasumując, w ramach kontroli odwoławczej zainicjowanej skargą reprezentanta Komitetu, Sąd Najwyższy nie dopatrył się nieprawidłowości wskazanych w skardze, mogących skutkować uznaniem jej za zasadną. Podniesione w skardze argumenty, ze względu na wskazane wyżej przyczyny nie mogą odnieść zamierzonego przez Skarżącego skutku.”

Analogiczne stanowisko Sąd Najwyższy wyraził także w postanowieniu z dnia 25 września 2023 r. sygn. akt. I NSW 47/23 odnoszącym się również do takiej samej skargi Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, tj. skargi

na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej pozostawiającą bez rozpoznania odwołanie w zakresie uchylenia swojej analogicznej uchwały przez Okręgową Komisję Wyborczą w Katowicach III. Podkreślić przy tym należy, że wymienione wyżej trzy postanowienia Sądu Najwyższego dotyczyły dokładnie takiego samego stanu faktycznego i prawnego jak przedstawiony w omawianej sprawie.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza raz jeszcze, że uchylenie uchwały nr 11/23 przez Okręgową Komisję Wyborczą w Warszawie II stanowiło korzystne rozstrzygnięcie dla skarżącego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców i spełniało jego żądanie, gdyż wnosił on o to w odwołaniu od powołanej uchwały, złożonym Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 20 września 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza jednocześnie, że pozostawienie odwołania bez rozpoznania było też o tyle uzasadnione, że Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II, po skutecznym w świetle powołanego orzecznictwa Sądu Najwyższego uchyleniu swojego poprzedniego, przedwczesnego rozstrzygnięcia z dnia 15 września 2023 r., w dniu 21 września 2023 r., uchwałą nr 16/23 Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., zwaną dalej „uchwałą 16/23”, odmówiła rejestracji listy kandydatów na posłów zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 20 przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, z powodu niespełnienia warunku, o którym mowa w art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego. Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II mogła już zgodnie z prawem podjąć tę uchwałę, gdyż Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z dnia 21 września 2023 r. znak ZPOW.6120.43.2.2023 skierowanym do okręgowych komisji wyborczych wskazała, że Komitet w 17 okręgach wyborczych ma zarejestrowane listy kandydatów na posłów spełniające warunek, o którym mowa w art. 210 § 1 Kodeksu wyborczego, tj. poparte podpisami co najmniej 5 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym.

Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w dniu 25 września 2023 r. złożył odwołanie od uchwały 16/23, tj. uchwały o odmowie rejestracji list kandydatów na posłów w okręgu wyborczym nr 20 wydanej przez Okręgową Komisję Wyborczą w Warszawie II w prawidłowym terminie, a Państwowa Komisja Wyborcza, działając w trybie art. 218 Kodeksu wyborczego,

rozpoznała już to odwołanie i uchwałą nr 206/2023 z dnia 25 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr 20 w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., zwanej dalej „uchwałą 206/2023”, wydała rozstrzygnięcie, tj. oddaliła odwołanie. Uchwała ta została zamieszczona na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 25 września 2023 r. Zatem Państwowa Komisja Wyborcza dokonała merytorycznej oceny uchwały, uznając, że Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie II działała zgodnie z prawem.

Z powyższego wynika więc, że pozostawienie przez Państwową Komisję Wyborczą bez rozpoznania odwołania od uchwały 11/23 Okręgowej Komisji Wyborczej nie wyłączyło merytorycznej kontroli rozstrzygnięcia organów wyborczych, lecz jedynie przyspieszyło możliwość merytorycznego rozpoznania przez Państwową Komisję Wyborczą odwołania od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II dotyczącej odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów złożonej przez komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców podjętej w prawidłowym terminie. Komitet ten uprawniony jest także do złożenia skargi do Sądu Najwyższego od rozstrzygnięcia Państwowej Komisji Wyborczej wyrażonego w uchwale 206/2023.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza jednocześnie, że procedura wyborcza, w tym m.in. kwestie związane z trybem odwoławczym, jest całościowo uregulowana w Kodeksie wyborczym. Ma to na celu zapewnienie zgodnej z prawem realizacji poszczególnych czynności wyborczych w określonych w kalendarzu wyborczym ustawowych i z reguły w krótkich terminach, co jest cechą charakterystyczną prawa wyborczego. Dlatego też w procedurze wyborczej nie mają zastosowania przepisy innych procedur, tj. np. Kodeksu postępowania cywilnego lub Kodeksu postępowania administracyjnego. Przyjęcie odmiennej interpretacji mogłoby sparaliżować proces wyborczy, z uwagi na brak możliwości wykonania kolejnej ustawowej czynności wyborczej w związku z niezakończoną wcześniejszą czynnością (obecnie drukiem kart do głosowania, które niezwłocznie muszą zostać przekazane gminom w celu realizacji w ustawowych terminach czynności związanych z głosowaniem korespondencyjnym).

Analogiczne stanowisko wyrażane jest również w judykaturze. Przykładowo w postanowieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20 grudnia 2011 r. sygn. akt I OSK 2221/11 wskazano m.in., że:

1) Kodeks wyborczy ustanawia wiele procedur reklamacyjnych tylko z udziałem

Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, które mają na celu zagwarantowanie sądowej kontroli wskazanych czynności wyborczych w określonych stadiach procesu wyborczego. Przepisy ustawy wyborczej expressis verbis przewidują wniesienie środka prawnego do sądu w sprawach: nieprawidłowości w rejestrze wyborców (art. 20 § 4 i art. 22 § 5), reklamacji w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu (art. 37 § 2), odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 205 § 1), czy wreszcie naruszenia reguł kampanii wyborczej (art. 111 § 2-5);

- 2) *„Przepisy Kodeksu wyborczego stanowią szczególny reżim normatywny odnoszący się wyłącznie do procedury przeprowadzenia wyborów. Nie jest to postępowanie administracyjne, ani postępowanie w sprawach wydawania zaświadczeń, o którym mowa w art. 1 pkt 4 k.p.a.”;*
- 3) *„Z woli ustawodawcy sądy administracyjne nie kontrolują legalności postępowania wyborczego do parlamentu. Przepisy Kodeksu wyborczego przewidują udział sądów administracyjnych tylko w przypadkach wskazanych w art. 384 § 1 i w art. 493 § 1 (rozpatrywanie skarg na uchwały w przedmiocie wygaśnięcia mandatu radnego i mandatu wójta)”;*
- 4) *„Z przepisów Kodeksu wynika, że działalność weryfikacyjno-kontrolna procesu wyborczego sprawowana jest także przez stałe organy wyborcze – Państwową Komisję Wyborczą i komisarzy wyborczych oraz okręgowe komisje wyborcze powoływane w związku z zarządzonymi wyborami. Państwowa Komisja Wyborcza, realizując zadania m. in. wynikające z kalendarza wyborczego, nie wykonuje typowych funkcji administracji publicznej, gdyż nie jest organem administracji publicznej, w rozumieniu art. 5 pkt 3 k.p.a. PKW, jak i pozostałe organy wyborcze, nie są podmiotami powołanymi, z mocy prawa, do załatwiania spraw z zakresu administracji publicznej”.*

Mając powyższe na uwadze, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w niniejszej sprawie nie mogła wydać innego rozstrzygnięcia niż pozostawienie odwołania bez rozpoznania.

W odmiennym przypadku w obrocie prawnym funkcjonowałyby dwie uchwały tego samego organu dotyczące tej samej sprawy (uchwała nr 11/23 i uchwała nr 16/23).

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Na podstawie art. 218 § 3 Kodeksu wyborczego od niniejszej uchwały osobie zgłaszającej listę przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty podania jej do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Komisji Wyborczej.

Przewodniczący

Państwowej Komisji Wyborczej:

Sylwester Marciniak

Zastępca Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej:

Wojciech Sych

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej:

Ryszard Balicki

Dariusz Lasocki

Maciej Miłoś

Konrad Składowski